

TRANG BỊ VÀ ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TRONG NGÀNH THỐNG KÊ THỰC TRẠNG CÒN CÓ NHIỀU BỨC XÚC

Đình Quang Việt
Cục thống kê Hà Tĩnh

Không biết có mạo muội hay không khi nói rằng ngày nay công tác thống kê không thể thiếu được sự góp sức của lĩnh vực tin học, hay nói cách khác ngày nay Thống kê và Tin học là đôi bạn đồng hành.

Với những ai đã từng làm việc trong ngành Thống kê trong những năm thuộc thập kỷ sáu mươi, bảy mươi của thế kỷ trước chắc chắn không thể không tự hào với việc trang bị và ứng dụng công nghệ thông tin

của ngành Thống kê trong mặt bằng xã hội lúc bấy giờ.

Không những ở trung ương mà ngay ở nhiều tỉnh thành phố trang bị phương tiện tính toán của ngành Thống kê luôn đứng ở vị trí hàng đầu với những dàn máy cơ điện và điện tử của Cộng hoà Dân chủ Đức, Liên Xô,... là những nước có trình độ công nghệ hàng đầu về sản xuất phương tiện tính toán của các nước XHCN, cũng như thế giới lúc đó.

Trong những năm trước đây, do nhiều nguyên nhân khác nhau nên mặt công tác này chưa được quan tâm đầu tư đủ, nên ứng dụng công nghệ thông tin của ngành Thống kê chưa đáp ứng được yêu cầu xử lý thông tin của ngành.

Trong những năm gần đây lãnh đạo ngành Thống kê đã quan tâm đến việc trang bị và ứng dụng công nghệ thông tin vào công việc chuyên môn, nghiệp vụ của ngành.

Bằng nhiều nguồn kinh phí: từ ngân sách thường xuyên hàng năm, từ các dự án hỗ trợ của các nước và tổ chức quốc tế, từ ngân sách trung ương và sự tranh thủ ngân sách các địa phương,... việc trang bị phần cứng (máy móc, thiết bị) của ngành đã dần đạt đến mặt bằng chung của xã hội.

Việc nối mạng giữa Tổng cục và các cục Thống kê tỉnh, thành phố đã được triển khai tương đối sớm (mạng intranet), một số tỉnh, thành phố đã có mạng cục bộ (mạng LAN), một số chương trình phần mềm đã được xây dựng để chủ yếu xử lý tổng hợp các cuộc điều tra chuyên ngành hoặc tổng điều tra. Đó là những thành tích phấn đấu đáng ghi nhận của toàn ngành Thống kê trong những năm qua.

Tuy nhiên, việc trang bị và ứng dụng công nghệ thông tin của ngành Thống kê trong những năm qua vẫn bộc lộ những tồn tại:

1. Có thể nói rằng chúng ta tuy đã có xây dựng chiến lược phát triển lĩnh vực công nghệ thông tin, có đặt ra mục tiêu phấn đấu ngắn hạn và dài hạn nhưng chưa có các biện pháp, giải pháp, cơ chế, chính sách cụ thể, bước đi thích hợp và đúng đắn để đạt được các mục tiêu đề ra.

2. Nói cho cùng phương tiện nào, công nghệ nào khi áp dụng vào thực tế công việc cũng đều do yếu tố con người (gồm cả ý thức và kỹ năng) quyết định. Phải nói rằng xét về cả 2 mặt: ý thức và kỹ năng của không ít cán bộ công chức ngành Thống kê hiện nay, kể cả ở Trung ương và địa phương là chưa đáp ứng. Nhiều cán bộ, công chức trong đó có cả cán bộ lãnh đạo ở cơ quan Tổng cục, các cục thống kê tỉnh, thành phố cho đến phòng thống kê các huyện, quận chưa nhận thức được việc trang bị và ứng dụng công nghệ thông tin vào lĩnh vực thống kê nói chung và công việc chuyên môn hàng ngày nói riêng vừa là một tiện ích nhưng đồng thời cũng là một trách nhiệm của tất cả mọi người nếu không muốn để ngành Thống kê ngày càng bị tụt hậu.

Từ nhận thức và ý thức lệch lạc như trên, nên hiện nay còn phổ biến tình trạng việc sử dụng máy vi tính của nhiều đơn vị, bộ phận trong ngành kể cả ở cơ quan Tổng cục cho đến phòng thống kê các huyện, quận đang dừng lại ở mức dụng cụ văn phòng, thay chiếc bàn tính gậy và chiếc máy đánh chữ.

Một thực tế hiện nay đó là một số cán bộ, công chức lớn tuổi ngại học và sử dụng

máy vi tính trong công tác, một số sử dụng máy vi tính để giải trí.

3. Để có kỹ năng sử dụng máy tính cũng như bắt máy vi tính phục vụ đắc lực cho hoạt động chuyên môn của ngành thì một trong những khâu quan trọng là công tác đào tạo kiến thức tin học cho đội ngũ cán bộ, công chức của ngành bao gồm đào tạo một bộ phận chuyên gia giỏi về phần cứng cũng như phần mềm làm hạt nhân cho ngành. Ngoài ra phải đào tạo phổ cập trình độ sử dụng máy vi tính cho tất cả cán bộ, công chức của ngành. Việc đào tạo đ- ược thực hiện thường xuyên theo những mức độ thời gian, trình độ, hình thức đào tạo thích hợp.

Mấy năm qua Tổng cục có tổ chức nhiều lớp đào tạo tin học nhưng theo chúng tôi phần lớn các lớp đào tạo đó chưa đạt được kết quả mong muốn vì chương trình đào tạo chưa thực sự gắn với công việc chuyên môn và chưa phù hợp với khả năng, trình độ của học viên dẫn đến nhiều người sau khi tham gia đào tạo về cơ quan làm việc kỹ năng và trình độ tin học phần lớn không được nâng lên.

Cần phải có sự nghiên cứu, tổng hợp, đánh giá một cách nghiêm túc và cầu thị công tác đào tạo tin học hiện nay của ngành để từ đó khắc phục được những tồn tại, yếu kém, phát huy được những mặt tích cực, tìm ra những hình thức và chương trình đào tạo thích hợp, hiệu quả hơn trong thời gian tới.

Phải đưa trình độ sử dụng và ứng dụng công nghệ thông tin của từng cá nhân, tập thể vào tiêu chuẩn để xét đánh giá thi đua, khen thưởng, bố trí, sắp xếp cán bộ, đặc biệt là đối với cán bộ lãnh đạo.

4. Hiện nay, chúng ta đã có đầy đủ điều kiện để xây dựng các chương trình phần mềm cho các thống kê chuyên ngành từ khâu nhập thông tin đầu vào (báo cáo định kỳ, báo cáo điều tra của các cơ quan, doanh nghiệp, hộ cá thể và báo cáo tổng hợp của cơ quan thống kê cấp dưới) đến khâu lập sổ trung gian, tổng hợp số liệu, kết xuất biểu báo cáo đầu ra, truyền đưa báo cáo từ các Cục đến Tổng cục. Tuy vậy, trong thực tế công việc trên được thực hiện chưa đồng đều và còn có hiện tượng tự phát. Thật là khó hiểu khi mà đến tận hôm nay trong toàn ngành Thống kê mới có các phần mềm nghiệp vụ thuộc Vụ Thống kê Thương mại, Dịch vụ và Giá cả là cơ bản thực hiện được tin học ở đầy đủ các khâu các lĩnh vực (nội thương, ngoại thương, giá...) còn tất cả các phần mềm nghiệp vụ, các mảng công việc khác thì hoặc là chưa có chương trình phần mềm nào, hoặc là có xây dựng phần mềm nhưng mới chỉ dừng lại một khâu nào đó, thậm chí có chương trình soạn ra là để cho có chương trình chứ chẳng ai quan tâm đến nó được triển khai, ứng dụng, hiệu quả ra sao.

Hiện nay một số đồng chí cán bộ lãnh đạo cấp vụ và cấp Cục do chưa đi sâu tìm hiểu cũng như thiếu điều kiện tiếp xúc với các chương trình phần mềm nên chưa thấy được các tiện ích và sự cần thiết của nó đối với công việc của ngành; còn có người nhận thức các phần mềm là một cái gì đó quá cao xa so với các công việc chuyên môn, nghiệp vụ mà mình đang phụ trách.

Có thể kết luận rằng những nhận thức, suy nghĩ như trên là hoàn toàn sai lầm. Bởi phần mềm tin học thực chất là để làm đơn giản hoá các công việc khó khăn, phức tạp chứ không phải là để làm phức tạp hoá các

công việc đơn giản. Phần mềm tin học có thể xây dựng để giải quyết trọn gói một hệ thống công việc (điển hình là chương trình xử lý điều tra mức Lưu chuyển hàng tháng của Vụ Thống kê Thương mại, Dịch vụ và Giá đang vận hành hiện nay) cũng có thể đơn giản là một khâu công việc (chương trình báo cáo tháng Giá trị và sản phẩm công nghiệp của Vụ Công nghiệp, chương trình soạn thảo Niên giám của Vụ Tổng hợp,...).

Nhân loại đang chứng kiến sự phát triển nhanh chóng và kỳ diệu của cuộc cách

mạng khoa học kỹ thuật mà trong đó mũi nhọn là lĩnh vực công nghệ thông tin.

Thống kê là ngành khoa học vốn đã gắn bó tự nhiên và rất sớm với những bước phát triển của công nghệ tính toán, công nghệ thông tin và chắc chắn trong tương lai ngành Thống kê càng đòi hỏi cao hơn nữa việc ứng dụng công nghệ thông tin vào mọi công việc của mình nhằm thực hiện tốt vai trò, chức năng là cơ quan cung cấp đầy đủ, kịp thời, trung thực và chính xác các thông tin về kinh tế - xã hội cho lãnh đạo các cấp, các ngành, cho mọi đối tượng có nhu cầu trong xã hội■